

Изази суботом.

Цијена:

За ПРВУ ГОРУ и АУ-СТРО-УГАРСКУ (с БОС-НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 пољчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се у латинским писмима непосредно администратору „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописници пишу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 пољчића. За веће а на дуже вријеме мало.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

ЛОНДОН, 5 маја. — У властел-инском дому изјавио је лорд Солзбери, да је сасвим измишљен глас, као да је Њемачка год. 1888 навалила била на Инглеску позивом, да с њом углави савез за обрапу и нападај да се придружи тројном савезу. Одношаји са Њемачком бјеху навијек најбољи.

КЕНИГСБЕРГ, 5 маја. — При обједу покрајинских сталеза наздравио је Цар покрајини. Он ће бити мједна стијена против свакога ко буде хтио да такне ту покрајину. Он хоће да одржи мир, и он то може, јер за њим је појска, која може заповједати да буде мир.

БЕРЛИН, 5 маја. — У рајхстагу рекао је канцелар, у расправи војног предлога, да иза престоне бесједе нема потребе говорити о иностраној политици, основаној на рођеној снази и на савезима. Не да је рат близу, но ваља ублажити невољу рата. Смањивање војне дужности много је опасно. Године одобравање трошкова па војску одговара уставу, но не потребама војске. Он би могао пристати да се одо-бравља на пет година. Предлог је упућен одбору.

СРИЈЕДАЦ, 5 маја. — Владини кругови пренали су се на глас, да је бугарски митрополит у Скопљу имао напасти и да су га мјесне власти иш-ћерале.

ЛОНДОН, 5 маја. — Чује се да је било крвавих немира у Бразилији, у Порталеграу.

ПРИЗ, 5 маја. — Министар Рош, отварајући конгрес телеграфски, рече, узда се да ће радња конгреса утврдити основе мира међу народима.

БИОГРАД, 5 маја. — Овдје је дошао 6. Краљ Милан. Дочекали су га на станици: Краљ, намјесници и министри. Одсио је у краљеву дворцу.

БЕЧ, 6 маја. — Министар трго-вине изјавио је у заступничком дому, да

нема изгледа да ће се скоро градити жељезничка пруга Квин — Нови; он налази да је за окупирање провинције од веће користи пруга Сењ — Прије-дор или Врбас — Бањалука.

ПРИЗ, 6 маја. — У заступнич-ком дому, одбио је Рувје енергично оптужбе, да министар финансије игра на борси овцем из штедионица. Заступни-ци одобрише владине изјаве су 368 против 5 гласова. Изашло је у новина-ма писмо Буланжерова Лезану, којим се разрешава одбор Буланжиста.

БУКУРЕШТ, маја. — Сенат је усвојио кредит за утврђења су 60 против 20 гласова.

ПЕТРОГРАД, 6 маја. — У раз-говору са једним дописником „Новога Времена“ Бисмарк рече, да нико не мисли на рат руско-њемачки нити има наметнога разлога томе рату.

ЦАРИГРАД, 7 маја. — Нелидов је по ново управно на порту енергич-ну ноту због исплате ратне глобе. Ако му се сад не плати, предузме друге мјере.

Унадежним круговима турским побија се вијест о прогонству бугар-скога митрополита из Скопља.

ГРАД ВАРАДИН (у Сријему), 8 маја. — Јуче јубилеј 61 пуковнија, Цар Александар III. ком је прису-ствовао војнички пристав при посланству руском у Бечу пуковник Зујев, пред којим је пуковнија дефиновала. Цар је поздравно пуковнију телеграмом, у којем вели да се поноси што тај пук носи његово име На обједу заповјед-ник пуковније наздравио Цару, а Зујев Бесару.

БЕЧ, 8 маја. — „Полит. кор.“ има писмо из Берлина, у којем поми-њући Тајмсову вијест о намјерном приближењу између Русије и Њемачке вели, да Њемачка држећи се чврсто тројнога савеза, који је понижао из заједничке жеље за одржање мира, не може закључавати уговора ни с којом другом силом без дослука с двијема

другим савезницима. Ако Русија жели приближити се Њемачкој, ваљало би јој да има на уму, да би Њемачка о том могла с њом проговорити само као члан тројнога савеза.

АТИНА, 8 маја. — Чланови ста-ре народне скупштине крићанске и главари крићански управили су денешу Крипсију, у којој му топло благодаре, на изјави коју је учинио потоњи пут о крићанском питању.

ОРАН (у Алжерији), 9 маја. — Арапи су јучер у Гвелми опљачкали јеврејске магацине. Војска је дошла, убила три Арапина и стотина затворе-них. Таквих побуна било је у Конста-тину, Желану и другим мјестима.

СРИЈЕДАЦ, 9 маја. — Парница Панићина отпочета; присуствоваху се-кретари дипломатских агенција Ингле-ске, Аустрије, Италије, Румуније и Србије. Адвокати Панићини побијаху надлежност суда, но суд одлучи да је надлежан.

БЕРЛИН, 9 маја. — Предејдник војничке комисије државнога сабора саопштио државном канцелару, како многи чланови комисије желе да их обавијести о политичком положају. Канцелир изјавио писмено, да му је жао, што не може учинити по вољи тијем члановима; особито што се тиче тројнога савеза не би могао више рећи него што је већ познато, а то је: да савез постоји нетакнут и да никаква промјена није наступила у односима савезника.

БЕЧ, 10 маја. — Венеро Гавро Родич, б. губернатор Далмације, умрло је понас, у својој 79-ој години. (О врлом покојнику прозборићемо више у идућем броју. Ур. Гл. Цри.)

ПРИЗ, 10 маја. — Нар. посла-ник Дрејфус (Кампа) издао је брошуру у којој разлаже, да Француска ваља да зарати на Њемачку, из разлога дипло-матских, економских и војничких. Њемачка још није спремна, а Француска јесте. На што дакле чекати суђени час?

ПЕТРОГРАД, 10 маја. — Бене-рао Чернајев опет је примљен у службу. Цар га је поставио у војни савјет и у ђенерални штаб.

БЕРЛИН, 10 маја. — У војном одбору влада је изјавила, да за сад није могуће смањити војну службу на саме двије године.

СРИЈЕДАЦ, 11 маја. — Суђење Папици одложено је, због празника, на суботу. Димитров, нови бугарски агент за Србију, кренуо је јучер из Пловдива за Београд.

ПРИЗ, 11 маја. — Камара је одбацила нови закон о штампима, који је сенат већ био одобрио. — Карно је стигао у Монтлимар. У Авињону поз-дравно га је народ одушевљено. Одго-варајући кмету рече, његов је задатак да брани републику снажну, триљиву и поштену.

ЦАРИГРАД, 11 маја. — Јучер, у Бујукдери, четири пјана низама на-падоше срамотно на шћер и гувернанту Иванова, првог драгомана цар. руског вел. посланства. Низами су стављени у тавницу.

КОТОР, 11 маја. — Њено Висо-чанство, Кнегиња Милена, стигла је овдје на подне и навезла се одмах на јоту „Сибилу“.

ЛОНДОН, 11 маја. — У посла-ничком дому порекао је Хамилтон глас, као да ће инглеска сквадра учествовати у заједничким мановрама флоте и вој-ске њемачке на балтичком мору.

НА СПАСОВДАН.

Него има неко,
Што чује и хаје,
Што нам стару славу
А нов живот даје —
Од Косова црна
Осветник и борац,
Чује братске јаде
Чује.....

Црногорац!

Каћански.

Под владом првог свјетског Гос-подара свога, бесмртног Књаза Данила,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

НА ГЛАС СМРТИ

ВЛАДИСЛАВА СТ. КАЋАНСКОГ

У братскоме Београду
Каћански је ор'о стари,
Сад престао над Србијом
Да се вије и крстари! —

Жао нам је старог орла,
Што јуначка крила сави,
Која јоште требоваху
Српском роду и држави,

Жао нам је „Старог Барда“
И пјесника „Грахов-Лаза“
Што г' однесе са Дунава
Неповратна неба стаза!

Жао нам је што нестане
И што му се перо скрши! —
Сва га Црна Гора жали
И њезини свети крши!

Сва га жали српска земља
С једног краја, па на други,
И за њим се обукује
У великој она туги!

И моли се благом Богу
Да му даде такве дворе,
Откуда може свагда гледат
Српску земљу, српске горе!

Радоје Црногорац.

ЈОВАНА БОШКОВИЋА

предговор Гундулићеву „Осману“.

(Свршетак.)

Гласови. У „Осману“ се пише: вјера (VIII, 544), али иначе: верна, верни ага (IV, 89), верне V, 144), о моји верни (XIII, 266); замјерне (IV, 303), п'измернима (IV, 439), смјерно цјелива VIII, 740), цјелови (X, 147); телеса (V, 29); слеће (м, слијеће, X, 114); обећати; пенез: болезни, и т. д. Питање је: откуда в мјесто је, ије? На кајкавачком преписивача не може се поми-шљати, а још мање на источњачко е. Биће утицај српско-словенскога изговора и начина писања ћирилицом, па „јужни“ (западни) и југозападни говор у опште, који с једне стране долазише из православне цркве, а у Дубровнику из канцеларије спољашњих послова, гдје се тим начином писало у преписици и уговорима са разним српским владоцима. — „О“ м. „л“ Гад стиха, данас бих писао: дјо м. дјо или д'јел: бјо м. био, б'јел бјо м. био, бјил (II, 291); збројо м. збројио, збројил (XI, 290), умук'о м. умукал.

Облици. Гундулић пише лијено: страва свијета, без „од“ (XVII, 204); али понајвише стоји од пред генетивом, гдје не треба, као: доб' од ноћи м. доба ноћи. Ја сам гдјешто стављао: коло среће, доба ноћи, јато птица. Негдје би требао пријев м. генетива са од, или без предло-га: дјел' од славе (дјела славна), крун' од свита (круну свјетску), вол' од пучка (воља пучка), од Лауша (Лаушева), крв јунака (јуначку, XVII, 318); а негдје номинатив м. генетива са од, као: град од Троје (по италијански м. град Троја). На против: цвијет госпођа (IX, 304), може се рећи и: од госпођа. — Предлог од у трини реченици са свим је италијански: градови огрнути од камења становита (м.

становитим камењем); ограђена од издајста-ва (м. издајствима). Таки склоп реченице даје кашто два смисла, јер од показује и одвајање, а треба да значи оруђе, као: ограђен од момака и дворана (може значити: момцима и дворанима, а може и: раздвојен од њих); на обрапу бјен' од цара (IV 92, значи: цару, а могло би значити и: обрапу од цара, против цара); да ј' одбрана и слобода од угарске круне био (значи: он угарској круни био, а могло би значити и: противу), Тако је пасивно речено: ка с' од мене срећа друга жељег' може (м. активнога: коју другу срећу могу ја жељети). — Наш пјесник воли крши шести над. на и, него пуну на ју, као: неразумљивости: и разликости (м. разликошћу, XVIII 3). — Каже се: сам пјем, пјех, пјем; али: паш-им, их, им. Кад се основа свршује на нешчане сугласнике; ј (мој), ш (наш) и ч (ш то), онда се је, ије у наставку (старо т' мијења у и. Тако Бјеме још у старом, а тако је и у нас. У „Осману“ као да се не пази много на то правило. Гундулић редовно пише; чим; али на два три мјеста долази ипак „чијем“, које може бити и погрешка преписивача икавца. Ја сам писао: чим, птичијим (м. птичјем), пасјим (м. пасјем). — Али колебао сам се у писању: т'ијем и тим, што бих први облик, стиха ради, морао увјек писати: т'јем, па би се нагласак препосно на други слог; у осталом вредно је примјетити, да тај облик има два значења: њиме, и с тога. Мјесто наставка: пјем пјех говори се и: им, их. Оне прве наставка сматрам ја за украс и наикт јужнога (напремно: западнога) говора, с тога их ваља писати с мјером; али гдје их је много, на штету размјера, ондје сам их кашто замјењивао овим другим (им, их), мјесто да пишем са изоставником: 'јем, 'јех. — Од основе раст има треће лице мн. увијек пра-

вильно: расту, узросту; али треће једн. само је једном правилно: расте (XX, 155), а иначе погрешно: „да узрости.“ — Од основе дѣм пријев трини може бити; дут' или дм-ен, и отуда: дмења; али у старом има и дѣмљивин, а то је дѣмљити. Према томе било би правилно: дмење, а не „дмјење“, без умјетачно-нога л. — Глагол дјети има у сада-шњем дјеном и дједом, а само сложено још и бел умјетка: за-дијем, до дијем (II, II. Његош). Гундулић има и само дијем (икавски „дим“), у значењу: стављам, дијевам ријеч или говор, велим. — Облик „нарешива“, 3 лице једине, није правилан; од нарешивати је нарешује, а од нарешава-ти: нарешава. Тако има и „прикажива“ м. приказује (VIII, 738), али ради слика.

Основе. Код ријечи сатрителић додан је наставак тељ (итељ) основи сатр, а „стренителић“ је по свој прилици трини, па обични придев, на итељ: сатрен-(а)н-итељ (треп: треп-ица, иначе: сатрвен). — „Li-zimirstvo“ биће нехотична погрешка, ита-лијанским правописом написана ријеч licimirstvo, лицемерство, претворство. — Није само дубровачка особина, да на крају ријечи не долази спојидба ст; и у Србији говоре: „крс“, „пос“, „јес“, „ја“, али се пише: крет, пост, јест да; на онда, ваља разликовати: кос и кос (птица), част и час (вријеме), и т. д. — Заминити, ту-тњити, замњети им (и замњити им), зату-тњити, од коријена тѣпн тапн, скрушити; у старом има: муњати ам (мљњати), грмјети сјевати, — у нас муњати топаге, (у Микаше), и мунути итпеге, а у Словенаца мунићи соговсаге. — „Звјерење“ м. звјериње нека непозната творевина. — Треба писати стрѣхом а не „стријехом“ XIX, 45 и брѣ-гови, а не „брјегови.“ — Икавски облик треба да гласи разнијив, а не „разгњива.“ — Пише: оправити (отиравити), озир

Црна Гора постаје одма кристализационом тачком јужног српства Пјемонтским. Свуд у наоколо Црне Горе од Суторине до Ђурђевих Ступова погранична племена српска, уздрмана струјом новог живота, упиру поглед на Цетиње, тврдом одлуком већ, да се коначно здруже са слободном браћом својом.

Ратоборни дух и одважно отпочета дипломатска акција за раширење ондашњих граница наших онога младог Владоца црногорског колико је храбрила и привлачила пограничну браћу, толико је Цара на Босфору узнемиривала, и отада отпочиње војевање чувенога Омер наше противу Црне Горе.

Од како је Књаз Данило сео на престо својих славнијех предака, може се рећи, да је Црна Гора била у трајном рату с Турском Царевином, пролијевајући штедро крв својих храбријех синова свуда унаоколо својих граница од Црнице до Грахова.

Оно славно доба, у коме се Црна Гора истиче на видик и браћи у туђем јарму, и њиховим тлачитељима, и Јевропи као држава свјесна својих природних и легитимних права, јесте почетак нове ере, у коју Црна Гора ступа на свјетску позорницу, као један од главнијех чиниоца у већ потакнутом балканском питању.

Али је то својство, тај углед њени био потврђен за сва будућа времена на Спасовдан г. 1858 на Граховцу!

Да отоманска Порта покаже своју моћ над вјековнијем својим непријатељем, који јој је сада тако био почео пријетити; да га сузбије у његове вјековне тиморе; па тако да угаши у раје своје старе народне аспирације, које су биле почеле новијем пламеном да букте, опрема из Херцеговине на Црну Гору велику војску, коју затијечу на пољу Граховцу наши соколови под главнијем војсковођом својим Војводом Мирком Петровићем,

И ту се бој био између двије војске велике и на сами Спасовдан Црна Гора савила је ту побједу, какву није прије од Царева-лаза ни послјепе до Вучјега дола, да је главни војсковођа Војвода Мирко могао у сво-

ме извјештају Књазу Данилу послјепе битке овако лаконички карактерисати њен успјех: Овдје су црногорци дијелом Косово осветили.

Та је побједи још више распламтила оне вјековне аспирације српске унаоколо наше отаџбине, а на Цетињу још више утврдила вјеру у свој велики позив и у снагу своју....

И за то та побједи чини најзnamenитију епоху у историји Црне Горе, да — у историји српског препорођавања!

И за то неће никад преставати Црна Гора па тај знаменити спасовски дан благосиљати усомене онијех одважнијех прегалаца, који дочекаше на бојиште пољу тако моћног непријатеља, и храбријех јунака, који ту силу непријатељску сломише; пити ће се српске виле уморити лаворове вијенце цијући граховачким осветницима тужнога Косова, пити ће српске гусле преставати када славити бесмртнога Књазу Данилу и славнога Војсковођу Великога Војводу Мирка!

Али уз тако славну успомену, која свакоме Црногорцу испуња груди оправданијем поносом и увјерењем у бољу будућност ове наше миле отаџбине, од прошле косовске године Спасовдан остаје још знаменитијем и радоснијем домом нашим.

Ево се данас прва година завршује, да је радосни глас о вјеридби Свјетле Књагинице Милице са Његовијем Царским Височанством Великим Књазом Петром Николајевићем потре-сао цијело Српство, и једином га струјом милине и наде ујединио.

Тај догађај, који је убрзо још знаменитијем постао вјенчањем Његовог Царског Височанства Књазу Ђорђу Лајхтембершког са Свјетлом Књагиницом Станом, утврдио је већ постојеће старе пријатељске везе између Царског Дома Романова и Књажевског Петровић Његоша копчом сродства крвнога, у коме лежи поуздано јамство сјајне буаућности колико нашег срећног владајућег Књажевског Дома толико и цијелога српскога народа.

За то одајући на данашњи дан достојну пошту граховачким јунацима, и истичући знаменитост оне побједи и онога доба, које је бесмртни Књаз

Данило створио, ми ћемо осле у исто доба подизати руке Вишњему Богу за срећу Царског Дома Романова и Књажевског Петровић Његоша, и за здравље Њиховијех старјешина, који су то сродство утврдили, Његовога Величанства Цара Александра III и Његовога Височанства Књазу Николе I.

Уз ту топлу молитву цијелокупнога народа нашега нека се на данашњи дан ори од Румије до Дормитора и даље, „Док је Српства — док је нас“:

Слава јунацима граховачким!

Слава Књазу Данилу!

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 11 маја

(Из Двора.) Њено Височанство, Књагинца Миlena, кренула је лицем на Спасовдан, 7½ часа у јутро, Преко Колора у Беч, ради берарског савјета. У пратњи Њена Височанства налази се дворска Госпођица Л. Најком и ађутант. Г. Славо Ђурковић.

(Благодарење.) У недјељу 6 о. прослављен је двајестрећи рођен дан Његова Императорског Височанства Насљедника Царевића Николаја Александровића. Зданије нашег вишег Ђевојачког Института, задужбина блаженопочивше Царице Марије Александровне, било је искључено црногорским, српским и руским заставама. У 9½ часова било је у богомољи споменутог завода божанствена литургија и благодарење. Службо је испитутски капелан г. Лука Лопичић, уз припомоћ митрополитског протођакона г. Филипа Радичевића. На служби били су присутни: Њихове Свјетлости Кнегињице Јелена и Ана, са госпођицом Л. Најком, царско-руски министар резидент Г. К. М. Аргиропуло и секретар посланства Г. П. Д. Вурцел, наш министар просвјете и црвених дјела Г. Јован Павловић, замјеник министра спољних послова Г. М. Бакић, ађутант Њ. В. Г. Славо Ђурковић, наставници Њиховијех Свјетлости г. г. полковник Н. Р. Овсјани, и проф. Циге, начелница института Госпођица С. П. Мртваго, све испитутске наставнице и наставници са свијем васпитаницама и лијени број приватнијех и оданијех лица. Свак се топло Свевишњем Богу помолио, за сретан и дуг живот Његовог Императорског Височанства.

Послјепе службе божје ишло се у

велику испитутску дворану на чести-тање, гдје је Госпођица Начелница изводела почитити госте кафом и другијем посласицама.

— У уторак 8. ов. м. одпутовао је Преосвештени Г. Митрополит Митрофан са Г. протођаконом Филипом Радичевићем преко Ријеке на манастир Враћу-пу да тамо обаве црквену прославу светога оца Николаја гдје се 9. маја многабројни народ икупно, из све зетске, примичке, ријечке и љешанске нахије, у поновидигнутоме Николајевскоме манастиру на острво Враћу-пу.

(Спасовдан.) И ако је црногорски народ доживио и упамтио и других не мање славних побједи и прије и послјепе Граховца, оно ипак побједи на Граховцу, на Спасовдан — 8 маја — 1858 године, остаје до најскрајнијех покољења најљепши и најдичнији страница у нашој историји. За то је јуче, на Спасовдан, не само сви преживјели борци из оног славног и крвавог боја, него и сваки црногорац прославио ту славну успомену. У 9 часова са саборне митрополитске цркве звона огласише, да је служба започела. На служби божјој чинодјествовао је Преосвештени Господин Митрополит Митрофан, уз припомоћ свега цетинског свештенства. На божјественној литургији и парастосу били су присутни: Његово Височанство Књаз-Господар, Њихове Свјетлости Пријестолонаслједник Књаз Данило и Велики Војвода Зетски и Граховски Књаз Мирко, сви наши министри и великодостојанственици, војводе и главари, мјесне грађанске и војничке власти, школска омладина са својијем наставницима и наставницама и васпицјело побожно цетинско грађанство. Свак се топло Свевишњем Богу помолио да „вѣчнују памјатъ“ погинулим, за крет часни, на граховском бојиште пољу испросе, полажући живу наду, да ће црногорски народ и још граховскијех побједи доживјети.

(Дошли.) Секретар кес. и кр. посланства, Г. Е. Вап Цел д'Арион, припнио је у прошлу суботу, иза дво-мјесечног допуста, на Цетиње, дошав преко Сарајева, Гацка и Никшића.

Г. Мехемед Беј, новопостављени први секретар цар. отоманског посланства, дошао је амо у прошлу понедељник. Мехемед Беј био је до сад при вел. посланству у Бечу.

(обзир), обрана (одбрана и обрана) и т. д. Реченице. Гундулић предлоге ставља у српједу, што није по својству нашега језика, као: свог из гласа (XX) шаровитом под напразном (XIX, 874), Абас б'јелој у халини (IV, 329), своју у пропад, твојих од. — Придјеве редовно иза именице, по италијански. — Замјеница она има данас у 4 пад. једн. је, врело ријетко јуљу он јује. (м. он је је). Тако народ говори, тако се и у књижевности пише. Они који не поштују садашњи народни обичај, него хоће по старински, пишу свуда ју. Наш пјесник као да има више је него ју, по народски. — Од — до, значи: између. — Други наредж мјесто четвртога: и за једне твоје главе (м. — главу), на ких (м. на које), за одмјетних неденати (м. за одметне); и у нас се може чути: поздрављив свију (м. све). — Међу „њима“ (м. — собом). — У пјевању III, ст. 330 треба читати: не цар прекри војском прије, (не — које, поље, а не „ко“). — Донијет, присут јесу трини придјев, за то крпе инфинитиве ваља писати: донијет', присут'. — „Не има“ готово сваки пут ваља читати: нејма. — „Пробијући“ је сажето: пробијући. — Гундулић најрадије употребљава аористе, и у том има право, јер је историска или приповједна ствар. — Има: сјидјети што или чега (а не: чему), завидјети кога (м. коме), влада, господи, царује кога или што (м. ким, над ким, или чим). — Гундулић као да не разликује свуда добро тренутни и трајни радњу, на пр. привидни (м. при-виђати), чим устаје (м. устане, XI 746), ступови гријем уздрже (м. држе, XIX 42), чуда узмоче (м. множе, XIX 100), здрижи (м. држи, одржава). — Вриједно је имати на уму овакву пасивну реченицу: Бесаровом кћери обдари и твоју младост Вишњи, значи: царева кћи роди и тебе, а могло би значити у другој прилици и: царском

ћерком обдари и твоју младост. — Ни порицање му није словенско; докле чује, нејма мира (м. док не чује), докле ј' паће, мирна није (м. не паће), не уставља с' час од т'јека (м. ни часа), не попи крви једне капље (м. ни једне), вијек с' вијеки, вијеку), управо: в вијек, ба вијек значи: увијек, али: није вијек — није никад, је ли вијек — је ли икад. — И ред ријечи је у њега каипто поремећен: златне му су (м. су му), дружит' те ћу (м. дружи ћу те), га ћу (м. ћу га), мјесто ти ћу... указати (м. ћу ти), удухнути гдје ли се ће (м. ће се, ради слика, XI 756), којег ј' силу силом одбио (XI, 583), не ваља, има 9 слогова, него треба: кога ј' силом сил' одбио. — Рече: он пише мјестимице „гдје“ м. куда или камо; е, значи и у њега јер, као у народном језику; „тач“ — тако. Гундулић гдјешто не разликује прије и при: прије (м. пријеђе), пријети (м. прелетје), без престанка (м. престанка) притећи (м. пријећећи).

Двојнице (дублете) су: ко и тво, да-вни и давњи, ударац и удорац (има и у Вукову рјечнику, та ријеч и удорције), мјед, и, и мједо, а (XVI, 239), јонге и јон (XIX, 344), везира, војевода и војвода, пенези и цјенез, болезан (болезања) и бо-љезан, угареки и угреки (испореди: угар-штина), госпођом и госпојом, срећа и срића (према староме **сранта**, а ово би друго било, кад е не јача у си — ја, него у си — ђа), краљем и краљом (VI, 276, 321), копље и копје (у овом издању свуда је стављено умјетачно л), дванајесет дванаесет, подолски и подолски, липански, свијем и свјема, свијех, свих, пријек, пријеки при-јек а преко, гвоздовит, у ком има гвозђа, (као стреловит, данас се у науци каже и: гвоздевит) и „гвоздобит“, споменивати: споменујем, него и нег' ли озгора и озгара.

Старинске ријечи и облици. Пети пад. једи: сину! (о сине!); седми једн.: у околи (— лѣ, на околу), на очиту мјести (XVI, 99, мјесту); први мн.: овци (оваки); други мн.: витез (витеза, витезова); четврти мн.: људи (људе), биједје усти фет., дипло (дип-ле); има седм мн.: у рајских пољих, али и: у златним зрацим; и седми двојне: на ушњи (ушима); има: славај, славаја (славуј); има: стона, али и: ступа, ступ, ступај; — код глагола има старије облике: он живе, он живи (сада: он живи, он живе); има заповједно: пиђи, има опште 3 ће лице заповједног: енаси (нека спасе); име стари је облик не ајем аам ам, као **дѣлаѣтъ**, дјела (или из 1-е врсте: знајем знам), тако почина (данас: почиње), прилага при-лаже, умира (умире) опетира (испор. старо: **простираѣтъ**), затира (затира), слиши и слиши (слишати и **шатиѣтъ**), на против од удрити (уд. рити) има учестано: ударити, удире (XVIII, 466, удара), као: орати, оре; има партиципе: пасе, ходе (пасући, ходући), бјегућа биће бјегајућа има: гору-шта (љубав и вјера, XII 339); има мрзити (као у старом), слуги: словем, плуги: словем и плујем, плувај — плви пливај, (отуда: плывац — плывач, пловка — патак), подире т. ј. под-дире, подадире, частим — частвујемо, почитити кога чим — покло-нит коме што. — Има: докле (VIII, 763), откле, покле и докле, откли, покли; разма разма разми; свуд, свуда и свуди (свуђе, свуђа) у овом издању налази се највише, први, обичнији облик. — Тријеби је то је старо **трѣбѣ ѣтъ**, „трѣбѣ“, орпорт, и по томе грешка је што на једном мјесту у овом издању стоји: „није треба“, а на другом „не треба“, м. није тријеби. А што се тиче чакавских особина као вазетје (м. вазеће), и т. д., оне — било да потичу од самога Гундулића, као заостаји из прошлости, било од његових преписивача — иду међу

онаке ствари, које ваља „ишчистити и поначинити“, њима нема мјеста у ијекавском штокавском говору, ван ако хоћемо онег мјешавицу разречеја *)

Посебна имена. Земљописна имена Гундулић не пише нашим начином, него по италијански, на примјер Нестер, Двестар; али она се, због размјера, не би могла свуда замјенити обичнијим називима, као: од Нестера, од Двестра (4 слога и 3 слога). Стара Плавина, Балкан' управо Западни Балкан. — И католици говоре: Иеус, Иеу-Крет; али име „Језус“ морао сам оставити због слика. — У X пјевању, у стиху 105 и 27, има грешком преписивачком: „московско“ поље, а треба мововско, јер је Варшава у мавовском пољу.

Правонис. „Моћен“ ваља писати: моћ' ћен. — „Дивн“, „свачи“ треба писати или: дивнј по староме, или: дивнј, свачиј, по данашњем. Према турском изговору, само је добар облик кизлар-ага, а не „казлар“ или „крзар.“ — Од италијанске ријечи **caselliere**, пишу други слог: чи, ђи, чи и це; у овом је издању задржан облик **кап-целијер**, као најближи данашњем изговору „канцелар.“ — Писмо сам: хоџа, хамајлија, краљевству (м. хоџа, хамајлија, краљевству). — Писмо сам као у Вукову рјечнику: лањску, дјетинство, промјењивати, јачаичи, слиједом, раскошје, јунаштво. — Гундулић пише „пријатељ“, а ту ријеч врло ријетко изговара пријатељ (V 44, VIII 100, XI 395), него редовно ваља читати: несп'јате-ља. — Придјев мао (мад, мали ваља изговарати једнословно, стиха ради, м'о. — За мене нема сумње, да треба писати (поменути може бити само да има и другачије): палдени, шведска, чешки, гвођђа, вишној, понорињих, побјегућ-

*) Ко хоће о језику у Гундулићеву „Осмају“ више да зна, ономе препоручијемо најпријед расправу Јов. Живановића.

СТАРИ БАРД.

Твоја мисо погинути неће!

У суботу 5 маја, кад је потоњи број „Гласа Црногорца“ већ био разаслат нашим читаоцима, стиже нам из Биограда жалосни глас, да се оног дана над утрнулим животом жарког српског родољуба и неуморног борца за српске светиње ужегла пошљедња свијећа воштаница; да на мртвачком одру лежи непомичан Стари Бард; да заточника велико-српске мисли

проф. **Владислава Ст. Каћанског** нема више међу живијема.

Српска школа, српска журналистика, српско народно чувство, српска лијена књига, претрпјела је смрћу Старог Барда, тешки и ненакнадиви губитак; црногорски је народ изгубио једног одушевљеног пријатеља.

И данас нам је пред очима она жива слика и умрлог покојника, кад отрагу неколико година, не жалећ трудна пута уз кршевити и стрми Крстац, дође амо да се упозна са овим мукотрпним народом; а који Црногорац није ухватио име Старог Барда и на изузет изучио „Грахов Лаз“ који је он сијевао?

Стари Бард живио је за српски народ; за Српство се трудио, плодно и опитро своје перо своме народу бјеше посветио, а уз перо: труд, мисао, срце, душу, живот и сие!

Удварања и ласкања, Стари Бард, није познавао; кадионишом није махао; служио је Српству и за Српство, зато је дошао био и тешке тавнице, у Пожаревцу.

Има ли у Српству Србина, да Старог Барда неће пожалити и очи Сузом жалосницом оквасити? Онај кога је познавао, тај ће занета и заплакати за њим.

Ми смо познавали ону ведру главу, која нам је суморне мисли, о судбини нашег патричког народа, више пута разведрила.

Познавали смо оно ведро чело, које је одасјевало само мушким поносом.

Познавали смо оне свијетле очи, из којих је извирала мисао.

Познавали смо ону племениту душу, која је улијевала наду српским синовима у бољу будућност.

Познавали смо оно племенито срце, које је само за Српство куцало.

Познавали смо оно опитро перо, које је лаким писмом знало замијенити опитре мачеве.

А сад?.....

ство (као могућство), пишепоте, кољена, здравље (X 10), збављен (XII 108), љубљен (а љубен је љубљен, љубаван), узглавље, Подунавље, чашћен, кршћен. — Има скраћено: шесет, као и: шесет, четрљест, триест и трљест (гдје су из средине ријечи испали гласови: де, зде, де, и), петнаест и петњест. — Облик свим, то је скраћено својим; „своим“ ваља читати својм т. ј, својм. — Ријечима: паче (што више) и отле (од отуда) не мора се додавати к: „пачек“, „отлек“; то је као наше „ондак“ м. онда. — „Вијек“ је, као што рекох, — Вијек, „свијем“ — с свим; „стати“ и састати, а „стаји“ — стајати; „стрипе“ — сатрипе. — А писање: „мошкoвскa“ (м. московски), „бржoгa“ (м. брзoгa) и „пoжoв“ (м. пoзoв) сматрам за ачење пренисивачко.

Допуне су штампане на крају књиге, да се види да оне нијесу Гундулићев рад, и то без измјена, — један тако по жељи самога pjesника, а друго ради поређења.

Значења непознатих ријечи, а кашто и смисао, тумачио сам одмах испод текста, ради олакшице, да их не би мање вичан читалац сваки час морао тражити у речнику. — Речник пак на крају књиге саставио сам изнова, од самих непознатих ријечи и изрази, у овим крајевима, на ма се оне налазиле, као покрајинске, и у Вукову ријечнику. А оно мало историјских биљжака у њему, позајмио сам из Броза. Ја сам тај ријечник, уз нашега класика, мислио другачије да израдим, онако како се данас граде уз грчке и латинске класике; али за то сад немам времена а и књига би порасла.

Поред све пажње, није могло проћи без штампарских и других погрешака. То се не може избјећи, кад уредник издања не пребива у мјесту, гдје се књига штампа.

На велику нашу жалост, ова вјерна и неустрашива стража паде на бојионо пољу; ведро лице Старог Барда самртно блиједило покрива само племенита и неумрла му душа лебди над нама.

У Биограду је Стари Бард ужицао велико поштовање; уважавали су га, без разлике странака и сталежа, сви који га познаваху. У читавом Српству, па и у Словенству, име Владислава Каћанског, знало се као име борца за српске светиње.

Кад се силе кршијаху на истоку год. 1876—77—78 и сваки се Србин надао, по кршењу и ломаваи српскијех мишица, да ће српске пољане Србима допаути, Стари је Бард проносио Србијом и свуда гдје има Срба, слободних и угњетених, свјесне мисли племенитог срца. Кроза ступце својг листа „Велике Србије“, развио је заставу браћке слоге међу Српством, умног и културног уједињења међу Словенством, полажући вазда своју вјеру и своје уздање у велику помоћ сјеверне браће.

У име свијех овдашњијех пријатеља и поштовалаца покојникових, и им вапијемо: мир праху твојему, велики српски борче за српске светиње, твоја мисо погинути неће!

Књижевност.

Страник, духовниј журнал за март 1890.

I. Вселенские отцы церкви. — Св. Василий Вел. и Григорий Назианзин: разрывъ между великими друзьями, — св. Григорий въ Назианзе и Селевкѣ. — (Изъ новаго сочиненія Фаррара). — А. Н. Лопухина. II. О перестроженіи для крестнаго знаменія и благословенія. — Песѣда Никанора, архіепископа Херсонскаго. III. Правтвенное богословіе по сочиненіямъ Филарета, митрополита московскаго. — Священника Г. П. Вышеславцева. IV. Дѣятельность рускаго духовенства въ отношеніи къ народному образованію въ прошлое царствованіе. — О. В. Благовидова. V. „Водяники“ и „Сухарики“. — Очерки изъ раскольничьяго быта. — Епарх. миссіонера, прот. К. Попова. VI. Хроника епархіальной жизни. — Церк.-прих. школы грамотности въ еп.: С. Петербургской, Екатеринбургской, Тульской, Ярославской, Таврической, Ставропольской и др. по отчетамъ братствъ и епарх. учил. совѣтовъ; количество школъ и учащихся въ нихъ; количество учащихся и не посѣщающихъ школы дѣтей мѣ. возраста; школы и раскольники, обученіе и мѣ. библіотеки; религіозно-правтвенный и церковный характеръ школъ и отношеніе къ нему народа; ремесленныя и сельское хозяйтвенныя занятія при школахъ; номѣщенія школъ и источники ихъ материальныхъ средствъ; составъ учащихся и мѣ. въ возвышеніи ихъ правоспособности къ веденію мѣ. дѣла; совмѣщеніе членами причтовъ мѣ. занятій съ ихъ примымъ обязанностями; организація надзора за школами и новыя желанія въ этомъ отно-

Дубровачка књижевност има за нас и данас своју вриједност. Она бјеше до скоро наше законано благо. Она свједочи да је, од почетка Новогa Вијека, у једном крају нашега народа цвала култура, кад остали дјелови водилие страшу „борбу за живот“; а тај један дио проучавао је иностране књижевности, пресађивао је из њих у своју, али је и самосторно радио, тако да са његова умног рада не само нијесмо постидни, него се још шме, међу образованим народима, можемо и поносити.

Наша браћа Хрвати схватилие раније ту важност, па су према томе и радили. Они штампашу дубровачке и далматинске писце. Пјесници им допуњавашу дубровачке пјеснике. Књижевници њихови проучавали су дубровачку књижевност. А њихова омладина одушевљавала се њоме.

Њихово заузимање и наша немарност, учинише, те до скоро бјеше опште мишљење, да је дубровачка књижевност само хрватска.

Али Гундулићева 300 годишњица силно је покренула духове у нашем народу. Наста права утакмица, да се у српском народу достојно прослави Гундулић, који је писао југозападним говором српским, који је пјевао о Српству и његовим земљама, о патњама и ослобођењу Срба и Бугара, о наслѣдству „дјареке круне“ Стевана Силнога, који је славио српско име. Штају да покажу, е су научни да надокнаде оно, што је пропуштено, а то је да дубровачка књижевност припада и Србима. Драго ми је што могу потврдити, да тако исто мисле о том и у болним круговима у Загребу.

еши. VII. Обзоръ журналовъ. — По поводу „открытаго письма“ пастора Дальтона („Рус. Вѣсти.“, „Правосл. Собес.“, Прав. Обзор.“), — нѣмецкій „Школьный союзъ“, его организація и дѣятельность въ земляхъ славянскихъ („Слав. Извѣст.“), — нѣмцы и нѣмецкое „мирное“ завоеваніе въ Россіи („Рус. Вѣсти.“), — допустима ли война съ христіанскими точки зрѣнія? („Прав. Обзор.“). VIII. Новая кнѣга. — Высшее мусульманское образованіе въ Фецѣ. — (Tas, son universite et l'enseignement superieur musulman par S. Delphin, professeur d'Arabe a la chaire publique d'Oran. Paris et Oran. 1889. A. Вышнегорскаго. IX. Извѣстія и замѣтки. — Церковное проповѣдничество, — изъ руской церковно-общественной жизни, — изъ иностранной церковной жизни и пр. X. Книжная лѣтопись. — Книги, вышедшія съ разрѣшенія духовной цензуры. XI. Объявленія.

Редакторы-издатели:

А. Васильковъ.—А. Пономаревъ.

ПРОСВЈЕТА

На свечаном годишњем скупу Српске Краљевске Академије Науке, држаног 22 фебруара о. г. („Српске Новине“ од 25 априла) поменути су и узета у записник ова два „губитка“: Ове године Академија има да заубижи и двије своје велике жалости: преминула су јој два приједна члана дописника.

Прво је — Др Сава Петровић, санитарски пуковник, рођени у Шапцу 14 јануара 1840, школовани у мјесту рођења, у Биограду, и у Паризу; а преминули у Биограду 20 јануара 1889.

Др Сава Петровић био је лекар научен, и у служби вриједан и тачан. Одликовао се је списима у струци лекарској, али се најраднје и најуспјешеније кретао на пољу ботаничком, које је обогатио са више од 200 нових биљака које у Србији расту.

За те ратоне наша га је Академија изабрала прошле године за члана дописника, али, на жалост, њему смрт не допусти ни да дође у средину нашу.

Др Сава Петровић, поред својега научног рада, заслужао је још и тиме, што је о својој имовини оставио такав распоред да се њом највише помогне српској књижи, српској просвјети.

Српска Краљевска Академија, у знак уважења према покојнику, положила му је на гроб вијенац, и Академици су његове самртне остатке испратили до вјечите куће његове.

Други је — чувени српски романописец Ђаво Игњатовић, рођени 30 нов. 1824, у Сент-Андреји, а преминули 23 јуна 1889, у П. Саду.

Игњатовић је свој вијек провео у раду мисаоном, у раду који се више тичао српске књије, и српскога народа у опће него њега и његове тековнице: учио се је, путовао је по свијету, бавио се политиком, писао је много, и својим писањем занимао је забављао многе.

Савлађујући све тегобе с којима се обично имају борити Срби у туђини школовани, Игњатовић је писао много, и у многим је показао да им перо необичне снаге, необичнога дара. Све нека би се и

у једно по треба да остане по староме. Она прослава нека буде „вргнута прилика“, да ће се у напредак дубровачка књижевност и у Срба боље његовати и проучавати, да ће се кирилицом штампати, те да ће тако постати општа својина цијелога народа.

„И да „Осман“ није написан онако дивним језиком, и да нема у њему оних узвишених и вјечног истинитих мисли и осјећаја; већ сама идеја“ — о ослобођењу јужних Словена на балканском полуострву и о српско-бугарском царству или, да речем данашњим изразом, о јужно-словенској Скандинавији, — урезала би име његова пјесника у срце српскога народа. У оном тузном времену било је, осим гусара српских, још срдаца, која су на развалинама српског господства опакивала слободу српску. Канула је искрена братска суза сјајављања и саучења. Ато онда српски народ није могао да осјети ту сузу тјешнлицу, а оно је осјетимо ми данас, на вратимо дуг свој искреним поштовањем и слављем дивнога духа Гундулићева и његова бољегга срца, а особито изучавањем његових великих мисли.“ (Тихомир Остојић.)

Тим истинитим и лијеним ријечима и срдачним позивом из „Кола младих Срба“, приликом 300-годишње прославе, завршујем овај предговор, и то тим радије, што је свеучилишна омладина српска махом и покренула ово издање.

У Биограду, 18 септембра 1889.

Јован Бошковић.

прећутало, вриједи поменути бар његовог „Милана Нариндића.“ и „Вјечитога Младоженију“, гдје је Игњатовић вјерним потезима оцртао а за довјека очувао тим српскога друштва на оној страни за доба својега.

Све се мијења, и мијењат се мора, али лица, кариктери, васпитање, обичаји, говор — што је у тим списима Игњатовићев перо оцртало, остаће увијек и вјерна фотографија савременог ми друштва, и несумњиво свједочанство великога умјетничкога дара покојникова.

Српска Краљевска Академија, чим је чула да је Игњатовић преминуо, одмах је наредила да му се на гроб стави вијенац с натписом: „Српска Краљевска Академија својему члану Јакову Игњатовићу.“

Том приликом изјавише је жеља да који год од књижевника, ближе познат с Игњатовићевим радом, спреми и држи једно предавање о појнику, и о његовим заслугама за српску књижевност.

Растајући се овако с именима драгих и заслужних покојника, ја изражавам осјећања свих вас кад вас молим да, уставши на ноге, речемо: — Бог да их прости! вјечан им спомен у Српском Народу!

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Тужним и уцвијеленим срцем јављамо свијем сродницима, пријатељима и познајницима, да нам се у кратко вријеме, у 22 дана, отвориле два црна гроба у које положисмо двије предраге кѣрке, и то: на 14 априла шестогодишњу

ЗОРКУ,

затим посље тешког боловања на 6. маја нашу милу четрнаестогодишњу

ВИДОСАВУ.

Ова два струка наша жалост која нас је у кратко вријеме задесила, наша је дубоког одзива како од честитог цетињског грађанства који у великом броју учествовале при спроводима, тако и од нашијех сродника и пријатеља изван Цетиња, који нам изјавише своја душевна саучења у тузи нашој, зато овим јавијем путем, не могући иначе, изјављујемо свијема најусрднију благодарност.

Цетиње, 7 маја 1890.

Дамјан и Марија Мариновић, за се, фамилију и остаду родбину.

ОБЈАВА.

Број 408

Лицитација руја држаће се на Цетиње на Видов-дан тојест 15-тог јуна 1890, и исти ће се дан лицитација прекинут.

Контрат ће се дати ономе, који се за највишу цијену обвезе примати из народа за готове повце: на Ријеку, Селане, Вир, Подгорицу, Даниловград и Бар, — **вас руј који се увере у књажевину године 1890,** по мостри која ће бит у канцеларију Министарства Финанције.

Уредба руја треба да буде, добра, то јест, да руј буде зелен и чист без никакве смјеше.

Влада Књажевска тражиће од подизмача каузију од 1000 наполеонах било у новцу или у неопкретности.

На сваке 560 килограма, руја подизмач имаће да плати Држави извозне таксе: еперица два у злато.

Они који би жељели лицитират морају се на горе означени дан пријавити у Канцеларију Министарства Финанције, гдѣ ће се држати лицитација.

Цетиње, 11 Маја 1890 г.

Канцеларија Министарства Финанције.

ОБЈАВА.

Констатовало се, да је имање ондашњег трговца Вука Јокићина Мартиновића презадужено.

Због тога је ријешено да се на јавном аукцију прода његово имање, које се састоји из разне робе трговачке и двије куће које се налазе у овој вароши.

Конкуре ће почети од 15. текућег мјесеца и продужиће се до 1 августа тек. г. Сви они, који имају да траже што од Вука Мартиновића позивају се да се пријаве овој Управи, било лично или преко својих опномоћника, најдаље до 1 августа ов. г. Свако даље потраживање, које се неби до означеног рока Управи поднијело, биће одбијено, јер у означени дан Суд ће на основу поднесених му рачуна и рекламација коначно рјешење издати о наплати дугова Вука Мартиновића. —

Број 307.

Цетиње, 11 маја 1890.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД

(Prospecto statistico)

О КРЕТАЊУ БРОДОВА У ЛУЦИ СВ. НИКОЛЕ НА БОЈАНИ ЗА ГОД 1889

(Sul movimento marittimo nel Porto di S. Nicolò di Bojana per l'anno 1889).

Од куда долазе
(Stati di provenienza)

Буда полазе
(Stati di destinazione)

Застава (Bandiera)	Црна Гора (Montenegro)		Аустро-Угарска (Austro-Ungheria)		Италија (Italia)		Турска (Turchia)		Грчка (Grecia)		Русије (Russia)				
	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)			
	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.			
Црна Гора (Montenegro)															
на једра (a vela)	14	292	8	240	6	151	2	39	2	37	31	895	17	339	
пар. лађа (a varore)															
Укупно (Totale)	14	292	8	240	6	151	2	39	2	37	31	895	17	339	
Аустро-Угар (A.-Ungheria)															
на једра (a vela)			11	1078								1	98		
пар. лађа (a varore)												1	98		
Укупно (Totale)			11	1078								1	98		
Италија (Italia)															
на једра (a vela)	1	9		1	16		2	39	1	24	7	118	1	15	
пар. лађа (a varore)															
Укупно (Totale)	1	9		1	16		2	39	1	24	7	118	1	15	
Турска (Turchia)															
на једра (a vela)		5	151	3	125	2	53	1	31	3	94	24	569	5	135
пар. лађа (a varore)															
Укупно (Totale)		5	151	3	125	2	53	1	31	3	94	24	569	5	135
Грчка (Grecia)															
на једра (a vela)															
пар. лађа (a varore)															
Укупно (Totale)															
Опште кретање (Movimento generale)	1	919	443	23	1459	8	204	5	109	6	155	63	1680	23	489

Застава (Bandiera)	Црна Гора (Montenegro)		Аустро-Угарска (Austro-Ungheria)		Италија (Italia)		Турска (Turchia)		Грчка (Grecia)		Русија (Russia)						
	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)					
	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.	Б. Тона N. Ton.					
Црна Гора (Montenegro)																	
на једра (a vela)	4	72	4	97	23	589		16	400	22	559	4	77	2	26		
пар. лађа (a varore)																	
Укупно (Totale)	4	72	4	97	23	589		16	400	22	559	4	77	2	26		
Аустро-Угар. (A.-Ungheria)																	
на једра (a vela)							8	142									
пар. лађа (a varore)																	
Укупно (Totale)							8	142									
Италија (Italia)																	
на једра (a vela)								4	55	1	24						
пар. лађа (a varore)																	
Укупно (Totale)								4	55	1	24						
Турска (Turchia)																	
на једра (a vela)	1	32	2	47	11	250	1	31	6	178	13	340	7	218	1	31	31
пар. лађа (a varore)																	
Укупно (Totale)	1	32	2	47	11	250	1	31	6	178	13	340	7	218	1	31	31
Грчка (Grecia)																	
на једра (a vela)																	
пар. лађа (a varore)																	
Укупно (Totale)																	
Опште кретање (Movimento generale)	5	104	6	144	34	839	1	31	19	493	13	340	39	184	9	26	26